

תורתך שאלתי

עיון בפרשת השבוע בדרך שאלות ותשובות
גליון מס' 219 - לפרשת מקץ תשפ"ו

וְכֹסֶף מְשֻׁנָּה קָחוּ בְיָדְכֶם וְאֵת הַכֶּסֶף
הַמוֹשָׁב בְּפִי אֲמַתְחִיתֶכֶם תְּשִׁיבוּ
בְיָדְכֶם אוֹלֵי מְשָׁגָה הוּא (מג, יב)

איך הסביר יעקב את הטעות?

רד"ק: יעקב שיער שאולי מוכרי התבואה
הניחו את כספם בתוך התבואה לזמן קצר,
וכשמדדו אותה, הכסף שהיה מונח עליה
נכנס עימה לתוך השק.

אלשיך: האחים שמו את הכסף בשקי
התבואה בעודם ריקים, ועליהם שמו את
האוכל בתוך השקים, כשהכסף בתחתיתם.
מסיבה זו נמצא הכסף בתוך האוכל רק
כשהגיעו לביתם.

רש"י הירש: יעקב סבר שיתכן שמדוחק
העסקים, המקבל סבר ששם את הכסף
בקופה, ובמקום זה החזיר אותו לשק.

וַיֵּצְאוּ... מִלֹּא אֵת אֲמַתְחִית הָאֲנָשִׁים
אֲכָל כָּאֲשֶׁר יוֹכְלוֹן שְׂאֵת וְשִׁים כֶּסֶף
אִישׁ בְּפִי אֲמַתְחִיתוֹ (מד, א)

מה היתה מטרת יוסף במעשה זה?

רד"ק: יוסף עשה את הכל בחכמה כדי
להקניטם, ככל שיוכל, מבלתי שירע להם,
ושלא יגע לא בגופם ולא בממונם.

אור החיים: ליוסף היו 3 מטרות: א. לראות
אם ימסרו את נפשם על בנימין, וכך יידע
אם האחוה שבה לשרור ביניהם. ב. שיכופר
להם העוון שגנבוהו. לצורך כך חשד בהם,
שכתוצאה מהבושה יכופר עוונם. ג. לרמוז
להם את ענין הגניבה, על מכירתו, כדי
שיחושו שיש מי שמכיר את מעשיהם, כפי
שהראה להם בידיעתו את סדר ישיבתם.

וְיוֹסֵף הוּא הַשְּׁלִיט עַל הָאָרֶץ הוּא
הַמְּשָׁבִיר לְכָל עַם הָאָרֶץ (מב, ו)

מדוע יוסף עסק בכך בעצמו?

פסיקתא זוטרתא: "לא רצה למנות אחר
על המכירה, אלא הוא בעצמו, לפי שידע
שעתידין אחיו לבא מצרימה, כדי שיכירם".

רד"ק: יוסף לא עסק בפועל במכירה, אלא
היה 'הַמְּשָׁבִיר', מנהל המכירות, ומאשר
את המכירות ואת כמויות הרכש, שמנחה
את אנשיו כמה ולמי למכור.

שפתי כהן: להראות את ענוותנותו של
יוסף, שלמרות ש'הוא השליט על הארץ',
הוא לא נהג בעצמו שררה, אלא 'הוא
הַמְּשָׁבִיר'. התורה מראה את רחמנותו, אל
מול כפיות הטובה של המצרים, כפי
שנאמר 'אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף'.

רוצים להיערך עם רעיונות ודברי
תורה לפרשת מקץ? לחצו כאן

וַיֹּאמְרוּ מֵאֶרֶץ כְּנַעַן לְשֹׁבֵר אֲכָל

(מב, ז)

מדוע האריכו בתשובתם לשאלתו 'מַאֲיִן בָּאתֶם, והוסיפו 'לְשֹׁבֵר אֲכָל'?

אלשיך: כששמעו האחים את שאלתו
התקיפה 'מַאֲיִן בָּאתֶם', חשבו לעצמם
שמטרת השאלה לבדוק ברעתם, ועל כך
ענו לו 'מֵאֶרֶץ כְּנַעַן', והוסיפו 'לְשֹׁבֵר אֲכָל',
כדי לשלול כל מחשבה רעה נגדם.

רבי זלמן סורוצקין: בתוספת תשובתם,
התנצלו האחים מדוע יצאו מארץ כנען,
שהרי אסור לצאת לחו"ל והסבירו שמשום
שגבר הרעב, מותר להם לצאת מהארץ.

**וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפְרָעָה
חָלַם וְהָיָה עֹמֵד עַל הַיָּאָר**
(מא, א)

'מִקֵּץ שְׁנָתַיִם' לַאיִזָּה אִירוּעַ?

חזקוני: נגזר עליו להיות חבוש עשר שנים בבית הסוהר. [מתנות כהונה בביאורו על מדרש רבה (פט, ג), מבאר שנגזרו עליו עשר שנים משום שהוציא דיבה על עשרת אחיו] המילים 'מִקֵּץ שְׁנָתַיִם' מתייחסות לתום שנתיים, לאחר עשור לגזירה זו. **רבינו בחיי:** הכוונה לשנתיים לפתרון חלום שר המשקים והאופים.

לקבלת העלון שלחו את המילה
'מעוניין' או לחצו כאן
office@shaalti.co.il 052-9453811

אֶת הַטָּאִי אֲנִי מְזָכִיר הַיּוֹם

(מא, ט)

לֹאִילוּ חֲטָאִים הִתְכוּוֹן שֵׁר הַמִּשְׁקִים?

מדרש שכל טוב: "שהיו הכל מרננים עלי, ואמרו חטא משקה מלך מצרים". **ריב"א:** א. שנמצא זבוב בכוס של פרעה, ב. שלא שפך את היין. **בכור שור:** דיבר על 2 חטאים: א. שהקציף את המלך. ב. ששכח את יוסף, למרות בקשתו שיזכור אותו.

וַיִּקְחֵהוּ הָאֲנָשִׁים... וַיַּעֲמְדוּ לִפְנֵי יוֹסֵף
(מג, טו)

מה המיוחד בעמידתם זו? מדוע מציינת זאת התורה?

חזקוני: לא דברו אותו מאומה, אלא התראו מרחוק ויוסף לא דבר אליהם, מרחמנותו על בנימין. הם היו סבורים שמכעסו על הכסף שנמצא ביד בנימין התייחס אליהם כך ולכן פחדו, כפי שאמרו 'לְהִתְגַּלֵּל עָלֵינוּ'. **ספורנו:** להדגיש שהאחים עמדו לפניו עוד לפני שהביאו לו את המנחה, ולכן חששו כשהובאו לבית יוסף. **אלשיך:** הם פנו אליו, ולא לממונה על ביתו תחילה, כפי שמקובל. התורה מדגישה שהם חרגו מהנהוג הרגיל ומיד פנו אליו, שתחול תפילת אביהם, שירחם עליהם.

וַיִּקְרָא פְּרָעָה שֵׁם יוֹסֵף צָפְנָת פַּעֲנָח
(מא, מה)

מדוע שינה את שמו ל'צָפְנָת פַּעֲנָח'?

ביאר רבי חיים קניבסקי שהיה זה מהלך משמים שכתוצאה ממנו האחים לא יכלו להרגיש שהוא יוסף. אילו שמו היה נשאר יוסף, כשהיו האחים שומעים זאת, יתכן שהיו מעלים על דעתם שזה יוסף אחיהם.

**יֵרָא פְּרָעָה אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם וַיִּשְׁתִּיתְהוּ
עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם... יַעֲשֶׂה פְּרָעָה וַיִּפְקֹד
פְּקָדִים... וַיִּקְבְּצוּ אֶת כָּל אֶכָּל**
(מא, לג-לה)

כשממשלה מכבידה גזירותיה ומקצצת במזון התושבים כועסים, וכשמגיעים לפת לחם מקללים את ראשי השלטון. ר' שלמה קלוגר אמר שיוסף נהג בחכמה רבה: הוא יעץ לפרעה: "וַיִּפְקֹד פְּקָדִים... וַיִּקְבְּצוּ אֶת כָּל אֶכָּל", על לקיחת המזון מהאנשים יהיה פרעה אחראי. יוסף הותיר לעצמו את חלוקת האוכל, בה מעריכים את הנותן, ואמר: "יֵרָא פְּרָעָה אִישׁ נָבוֹן וְחָכָם וַיִּשְׁתִּיתְהוּ עַל אֶרֶץ מִצְרַיִם"

חג חנוכה שמח

ספרי

'תורתך שאלתי'

**מעשירים את
שולחן השבת
לאלפי משפחות**

**הזמינו כעת
והספרים בדרך
אליכם**

**הספרים שישדרגו וירוממו
את שולחן השבת שלכם**

052-9453811

או לחצו כאן